HZJZ

Služba za promicanje zdravlja, Odjel za promicanje mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti sa savjetovalištem

Projekt “Zdrav za 5” - šk. god. 2014./2015.

IZVJEŠTAJ PROVEDBE I EVALUACIJE

Služba za promicanje zdravlja, Odjel za promicanje mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti sa savjetovalištem
9/11/2015

I. Uvod

U šk. godini 2014./2015. u sklopu projekta „Zdrav za 5“ Hrvatski zavod za javno zdravstvo (Služba za promicanje zdravlja, Odjel za promicanje mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti) s mrežom timova iz djelatnosti zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti zavoda za javno zdravstvo regionalne (područne) samouprave, sudjelovao je u provedbi I. komponente (Prevencija ovisnosti), II. komponente (zaštita okoliša i prirode) i III. Komponenti (međusektorska suradnja u provedbi projekta prevencije ovisnosti) te evaluaciji provedbe I. i III. komponente u navedenoj školskoj godini. Hrvatski zavod za javno zdravstvo je u šk. godini 2014./2015. sudjelovao provodeći poslove koordinacije te prikupljanja godišnjih izvještaja od strane područnih zavoda za javno zdravstvo, zatim izrade, pripreme i prikupljanja podataka o evaluaciji I. i III. Komponente, kao i analizi podataka i izradi izvještaja.

Aktivnosti I. komponenti uključuju

- Izravno educiranje učenika

  Određeni broj zavoda za javno zdravstvo sudjelovao je u provedbi izravnih predavanja za učenike u sklopu I. komponente (Prevencija ovisnosti) u suradnji s djelatnicima MUP-a i školama.

  Navedeno uključuje provedbu predavanja u osnovnim i srednjim školama (osmim razredima osnovne škole i prvim i drugim razredima srednje škole) s ciljem informiranja mladih o posljedicama konzumacije sredstava ovisnosti te posrednim djelovanjem na izgradnju stavova o konzumaciji alkohola i psihoaktivnih droga, s ciljem postizanja više razine znanja i svijesti o štetnosti ovisnosti o igrama na sreću i važnosti usvajanja zdravih stilova života, podizanja razine samosvijesti o odgovornosti u očuvanju vlastitog i tuđeg zdravlja te promicanja usvajanja zdravih životnih navika.

- Kratkotrajne edukacije, ogledna predavanja i druga stručna podrška školama (stručnim suradnicima, učiteljima, profesorima)

Aktivnosti u II. komponenti uključuju

- Manifestacije javnog karaktera koju u lokalnoj zajednici vezano uz Projekt organiziraju djelatnici MUP-a u suradnji s zaštitom okoliša i prirode

  Određeni broj zavoda je aktivno sudjelovao u prigodnim manifestacijama u zajednici.

Aktivnosti u III. komponenti uključuju

- Međusektorsku suradnju preko sudjelovanja na sastancima i dogovorima vezano uz provedbu Projekta i organizaciju prigodnih događanja i manifestacija na lokalnoj razini

Zavodi za javno zdravstvo područne samouprave koji su aktivno sudjelovali u Projektu izvijestili su o provedenim aktivnostima na osnovi kojih su sumirani podatci u ovom izvještaju.

U svrhu evaluacije nekih od projektnih aktivnosti
navedene školske godine ponovio online anketni upitnik za evaluaciju predavanja - aktivnosti provedenih u sklopu I

Također je ove školske godine u suradnji s djelatnicima Službe za prevenciju Ravnateljstva Policije kreiran online anketni upitnik za evaluaciju III. komponente (Međusektorska suradnja).

Evaluacijski upitnici su kreirani obzirom na postavljene ciljeve projekta

1. podizanje razine znanja i senzibiliziranje učenika o opasnostima sredstava ovisnosti

2. podizanje razine kompetencija stručnih suradnika i djelatnika škola u aktivnom prenošenju znanja i informacija o sredstvima ovisnosti

3. jačanje redovne zdravstveno-odgojne aktivnosti iz područja prevencije ovisnosti sukladno planu i programu škola

4. osnaživanje međusektorske suradnje

U nastavku ovog izvještaja prezentirat će se prvo podatci o obimu provedbe izravnog educiranja učenika (I. komponente - Prevencija ovisnosti: zdravstveni aspekt) na osnovi praćenja i redovitog izvještavanja timova iz djelatnosti zdravstvene zaštite mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti. Zatim slijede podatci i rezultati analize anketnog upitnika o provedbi izravnog educiranja učenika te međusektorskoj suradnji.

II. Provedba izravnog educiranja te drugih aktivnosti od strane zavoda za javno zdravstvo

U sklopu provedbe projekta „Zdrav za 5“ u školskoj godini 2014./2015. sudjelovalo je ukupno 14 zavoda za javno zdravstvo regionalne (područne) samouprave (Nastavni Zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalamatinske županije, Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije, Zavod za javno zdravstvo Ličko-senjske županije, Zavod za javno zdravstvo Varaždinske županije, Zavod za javno zdravstvo Zadarske županije, Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije, Zavod za javno zdravstvo „Sveti Rok“ Virovitičko-podravske županije, Zavod za javno zdravstvo Istarske županije, Zavod za javno zdravstvo Koprivničko-križevačke županije, Zavod za javno zdravstvo Sisačko-moslavačke županije, Zavod za javno zdravstvo Osječko-baranjske županije, Zavod za javno zdravstvo Vukovarsko-srijemske županije, Zavod za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije, Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije). Od toga je 11 zavoda sudjelovalo u provedbi komponente 1
izravnog educiranja učenika, a 2 zavoda samo oglednim predavanjem odnosno jednokratnom edukacijom za stručne suradnike.

Provedbu izravnog educiranja učenika su zavodi nastavili ovisno o svojim kapacitetima i procjeni potreba lokalne zajednice u suradnji s drugim dionicima
usmjerili na pojedine teme
tijekom svojih predavanja obuhvatili sve tri teme u sve tri dobne skupine (8. razred osnovne škole, 1. razred srednje škole, 2. razred srednje škole). Također dva (2) su zavoda odlučila provesti predavanja samo u osnovnim školama na temu alkohola. Osim provedenih izravnih educiranja

učenika u sklopu komponente 1 (Prevencije ovisnosti) provedeno je i 22 oglednih predavanja odnosno jednokratnih edukacija za škole/stručne suradnike, a 109 predavanja za roditelje kao nadopuna predavanju učenika.

Jedan zavod (Zavod za javno zdravstvo Brodsko-posavske županije) u izvještaju navodi kako je sudjelovao i u koordinativnim aktivnostima komponente 2 (zaštita okoliša i prirode).

Ostali zavodi su provodili preventivne aktivnosti u okviru svojih drugih preventivnih programa/projekata

Tablica br. 2: Ukupan broj odrađenih predavanja od strane zavoda za javno zdravno regionalne (područne) samouprave u sklopu projekta „Zdrav za 5“ u šk. god 2014./2015.

Tematsko područje	**Odrađeni broj predavanja od strane djelatnika ZZJZ-a**
Alkohol	19
Droge	1
Kocka	12
UKUPNO	**500**

Kada je u pitanju zastupljenost pojedinih tema u predavanjima izvještajima je dokumentirano kako su zavodi za javno zdravstvo u sklopu projekta „Zdrav za 5“ u školskoj godini 2014./2015. realizirali ukupno 500 predavanja (vidi tablica br. 2). Od toga je bilo 194 predavanja na temu alkohola

Navedenim predavanjima obuhvaćeno je 12942 djece - najviše iz srednje škole (5693 djece). Detaljniji podatci o broju odrađenih predavanja po temama i razredima/uzrastima prikazan je u tablici br

Tablica br. 3: Ukupan broj odrađenih predavanja po temama i razredima od strane zavoda za javno zdravno regionalne (područne) samouprave u sklopu projekta „Zdrav za 5“ u šk. god. 2014./2015.

TEMA iz Zdrav za 5	broj izravnih predavanja u razredima od strane Zavoda		broj učenika koji su odslušali izravna predavanja od Zavoda
ALKOHOL	2. srednje	2	36
	1. srednje	3	52
	osmi osnovne	181	3665
	sedmi osnovne	1	18
	šesti osnovne	6	129
	neki drugi	1	17
	ukupno	194	3917
DROGA	2. srednje	12	333
	1. srednje	166	5100
	osmi osnovne	1	15
	sedmi osnovne	0	0
	šesti osnovne	1	10
	neki drugi	3	235
	ukupno	183	5693
KOCKA	2. srednje	122	3302
	1. srednje	0	0
	osmi osnovne	1	30
	sedmi osnovne	0	0
	šesti osnovne	0	0
	neki drugi	0	0
	ukupno	123	3332
SVEUKUPNO odrađeno		500	12942

III. Evaluacija predavanja od strane učenika

Za potrebe provođenja procesne evaluacije projekta primijenjen je on-line anketni upitnik za učenike. Upitnik uključuje, osim osnovnih demografskih podataka (dob, spol, razred, županija u kojoj učenik pohađa školu, naziv škole i mjesto školovanja), pitanja o promjeni stava prema sredstvu ovisnosti koje je obuhvaćeno predavanjem, stjecanju novih znanja te načinu na koji je samo predavanje izvedeno. Također, učenike se pitalo bi li ponovno prisustvovali sličnom predavanju te kojim bi temama nadopunili projekt

Po završetku školske godine 2014./2015. prikupljeno je **8660** ispunjenih upitnika. Najviše je anketnih upitnika ispunjeno na području Sisaško-moslavačke županije (1566) te Primorsko-goranske županije (1281). Najveći su broj upitnika ispunili učenici osmih razreda osnovne škole (52,81%), nešto manje učenici prvih razreda srednje škole (31,72%) te najmanje učenici drugih razreda srednje škole (15,47%). Podjednako su zastupljeni odgovori dječaka i djevojčica (dječaka je samo neznatno više, 52,03%).

Analiza rezultata pokazala je kako je **34,87%** učenika kroz predavanja steklo nova i korisna znanja o temi **svaki drugi** učenik izrazio je želju za ponovnim sudjelovanjem na sličnim predavanjima **Svaki je treći** učenik osmih razreda nakon predavanja promijenio svoje mišljenje o konzumaciji alkohola (34,79%). Također, **gotovo** je **svaki treći** učenik prvih razreda srednje škole promijenio svoje mišljenje o konzumaciji opojnih droga (31,02%), dok je **nešto više od petine** učenika drugih razreda srednje škole nakon predavanja promijenilo svoje mišljenje o igrama na sreću i kockanju (21,34%).

Na pitanje o temama kojima bi u budućnosti trebalo proširiti projekt „Zdrav za 5“ najviše je učenika pokazalo interes za temu vršnjačkog nasilja (42,75% učenika), te gotovo jednak broj za teme ovisnosti o internetu (38,71% učenika) odnosno o spolnom odgovornom ponašanju (38,68%).

U odnosu na evaluaciju provedenu šk. godine 2014./2015. primjetan je sličan trend i razina zadovoljstva provedenim predavanjima

Dodatni rezultati provedene evaluacije održanih predavanja za UČENIKE nalaze se u Prilogu I.

IV. Evaluacija međusektorske suradnje

Kako bismo dobili povratne informacije o provedbi projekta i međusektorskoj suradnji, u školskoj godini 2014./2015. kreiran je on-line anketni upitnik za suradnike/provoditelje. Prikupljeno je ukupno **166** ispunjenih evaluacijskih upitnika. Upitnik je obuhvaćao procjenu prisutnosti različitih aspekata međusektorske suradnje (razmjena informacija, koordinacija aktivnosti, uvid u tijek provedbe i dr.) te u drugom dijelu procjenu upotrebljivosti i prilagođenosti dobivenih materijala u radu s učenicima za one koji su iste koristili. Sudionici su imali priliku dati i svoje komentare i prijedloge za unaprjeđenje međusektorske suradnje.

Najviše anketnih upitnika ispunili su sudionici u provedbi Projekta iz osnovnih škola, njih 83 (**50%**). Od aktivnosti koje su sudionici evaluacije međusektorske suradnje navodili, u najvećoj mjeri se navodi provedba izravnih predavanja učenicima (81,33%), a najmanje odrađivanje oglednih predavanja za škole (15,66%).

Za evaluaciju međusektorske suradnje u I. komponenti provedbe projekta dalo je svoju procjenu ukupno 164 ispitanika, a kao najviše zastupljenim aspektom međusektorske suradnje tijekom provedbe projekta pokazala se koordinacija aktivnosti
56 ispitanika dalo je svoje procjene, a najviše zastupljena se pokazala razmjena informacija (64,28%) i koordinacija aktivnosti

Pitanja o procjeni materijala pokazala su kako gotovo **dvije trećine** sudionika smatra da su im dobiveni materijali u velikoj mjeri ili u potpunosti koristiti u radu s učenicima na prevenciji ovisnosti. Najviše sudionika je koristilo matrijale na temu alkohol (125), nešto manje na temu droga (101), te najmanje na temu kockanja/klađenja (54). U velikoj mjeri ili u potpunosti je zadovoljno upotrebljivošću dobivenih materijala u radu s učenicima za temu alkohol njih **67,4%** [1]od svih koji su odgovarali **58,52**% ([1]od svih koji su odgovarali), kockanje/klađenje **37,03%** [1]od svih koji su odgovarali). Kada je u pitanju prilagođenost materijala dobnim skupinama **60%** njih smatra materijale za temu alkohol u velikoj mjeri ili u potpunosti prilagodljivim dobnim skupinama za koje su ih koristili **53,33%** za droge **37,04%** za kockanje i klađenje [1]od svih koji su odgovarali

[1] Svi oni koji nisu koristili materijale za određenu temu imali su mogućnost odgovora na pitanje njihove upotrebljivosti/mogućnost prilagodbe dobnim skupinama sa 1 „uopće ne ili slabo“)

Sudionici su imali priliku dati svoje komentare i prijedloge za unaprjeđenje međusektorske suradnje. Najčešće preporuke stručnih suradnika odnosile su se na potrebu za poboljšanjem komunikacije i jasnije definiranje podjele uloga u projektu

Dodatni rezultati provedene evaluacije MEĐUSEKTORSKE nalaze se u Prilogu Ii.